UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Questiones spiritualis [con]uiuij delicias preferentes, super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

Dominica prima post trinitatem

urn:nbn:de:hbz:466:1-70506

Visual Library

dum loquendi. Unde ſicut gre-
ci ꝓpter pluralitatem ſuppoſito
rum dicunt tres hypoſtaſes. ita
⁊ in hebꝛaico dicitur pluraliter
Eloym. nos autez non dicimus
pluraliter nec deos nec ſubſtan-
tias. ne pluralitas ad eſſentiam
referatur. ¶ Ad ſcd̃am rñdetur
negando conſequentiam. Et ra-
tio eſt. qꝛ lꝫ deus ſignificet ha-
bentem deitatem. eſt tamen ali⁹
modus ſignificandi. nam de⁹ dꝛ
ſubſtantiue. ſed habens deitatē
dꝛ adiectiue. vnde licet ſint tres
habētes deitatē. nō tñ ſeqtur ꝙ
ſint tres dij. ¶ Ad tertiam rñde-
tur negando conſequentiam. Et
ratio eſt. quia hoc nomen res eſt
de tranſcendentibus. vnde ſm
ꝙ pertinet ad relationem plura
liter predicatur in diuinis. ſm ꝙ
pertinet ad ſubſtantiam predica
tur ſingulariter. Unde auguſti-
nus ibidem dicit ꝙ eadem trini
tas quedam ſumma res eſt.

Ominica
primapoſt tri
nitatē eſt euā
gelium. In il
lo tempoꝛe di
xit ieſus diſci
pl'is ſuis. ho-
mo quidaz erat diues ⁊c. Luce.
xvj. Circa hunc diuitem damna
tum poſſunt diſputari ſequētes
queſtiones. ¶ Prima vtrum ani
ma ſeparata poſſit ab igne coꝛ-
poꝛeo cruciari. ¶ Secūda vtrū
aīe dānatoꝝ videāt gl'iaz beato
rum. ¶ Tertia vtruꝫ dānati vo...
lent omēs alios eſſe damnato...

D prim...
queſtionē...
ꝓcedit. (...
ſen. diſ. ...
q. iij. ar. ...
iij.) Et vi...
ꝙ anima ...
parata ...
ſit ab ig...
coꝛpoꝛeo cruciari. ¶ Primo...
agens ſemper nobilius eſt pa...
vt dicit augu. ſuper Gen. ad l...
teram ⁊ ariſtotelis. ij. de an...
ſed impoſſibile eſt aliqd eſſe ...
poꝛeum nobilius anima ſepa...
ta. ergo nō poteſt ab aliquo c...
poꝛe pati ſiue cruciari. ¶ Se...
ſic. ſm philoſophū pꝛimo de g...
neratione. ⁊ ſm boetiuꝫ libꝛo...
duabus naturis. Illa ſoli ag...
⁊ patiunt ad inuicem que in ...
teria communicant. ſed anim...
ignis coꝛpoꝛeus non commu...
cant in materia. qꝛ ſpiritual...
⁊ coꝛpoꝛaliuꝫ nō eſt materia ...
munis. ergo anima ſeparata ...
poteſt pati aut cruciari ab ig...
coꝛpoꝛeo. ¶ Tertio ſic. omne...
patitur recipit aliquid ab ag...
te ſi ergo aīa patit ab igne ...
poꝛeo aliquid ab eo recipiet...
omē qd̃ recipit in aliquo eſt i...
ꝑ modū recipiētis. ergo qd̃ re...
pitur ab igne in aīa nō eſt in...
materialiter ſꝫ ſpūaliter ſꝫ ...
me rerū in aīa ſpūaliter ex...
tes ſunt perfectiones ipſi⁹...

etiaʒ ſi ponatur ꝙ aīa patiat̄ ab
igne corporeo hoc nō erit in eiꝰ
penā ſʒ magis in eiꝰ ꝑfectioneʒ.
¶ Quarto ſic omne agēs corpo-
poreū agit ꝑ ꝯtactū. ſʒ nō poteſt
eſſe aliquis cōtactus aīe ⁊ ignis
corporei. qꝛ ꝯtactus fit ſolū in-
ter corpora q̄ habent vltima ſi-
mul. ergo aīa ab igne corporeo
nō patitur. ¶ Quinto. agēs cor-
poreū nō agit in remota. niſi per
hoc ꝙ agit in media. ſʒ aīe ⁊ de-
mones qñqʒ ſunt extra locum in
ferni. cū qñqʒ in hoc mūdo appa
reant hoībus. nec tñ ſunt immu
nes a pena. ⁊ tñ videmꝰ ꝙ oīa in
termedia ab igne inferni nō pa-
tiuntur. ergo videt̄ ꝙ anime dā-
natorū penas quas ſuſtinent nō
patiant̄ ab igne corporeo. ¶ In
oppoſitū eſt euangeliū ꝑſens. in
quo ait diues dānatus. Crucior
in hac flamma. ¶ Rñdeo dicēdū
ſub iſta ꝯcluſiōe. ꝙ aīa ſepata po
teſt pati ab igne corporeo ⁊ cru
ciari ab eo. Iſta ꝯcluſio probat̄.
Primo ſic. Eadē eſt ratio de ani
mabus ſeparatis ⁊ demonibꝰ ꝙ
ab igne corporeo pati poſſint. ſʒ
demones patiunt̄ ab igne corpo
reo in quē corpa dānatoꝝ poſt re
ſurrectionē ꝓiciēt̄. vt pʒ ex euā
gelio matt. xxv. Ite in ignē eter
nuʒ qui paratus eſt diabolo ⁊ an
gelis eiꝰ. ergo ⁊ aīe ſeparate ab
igne corporeo pati poſſunt. Vñ
grego. ij. libro dialogoꝝ dicit. ſi
diabolꝰ ⁊ eiꝰ angeli cū ſint incor
porei. corporeo igne ſunt cruciā
di, quid mirꝝ ⁊ ſi anime anteꝗ̄ re
cipiāt corpa poſſint igne corpo-
reo cruciari quaſi diceret. nō eſt
miruʒ. Scđo ſic. pena dʒ rñdere
culpe. ſed aīa ꝑ culpā corpori ſe
ſubijcit ꝑ prauā ꝯcupiſcentiā. er
go iuſtū eſt vt in penā rei corpo-
ree ſubijciat̄ ꝑ paſſionē. Vñ fir-
miter tenēdū ꝙ aīa ſeparata pa
ti affligi ⁊ cruciari poſſit ab igne
corꝑeo. Sʒ circa modū quo pa-
ti poſſit diuerſi diuerſa dixerūt.
que omnia enarrare eſſet longū
et ideo tantūmodo aſſignabimꝰ
modū quē ſanctꝰ tho. in. iiij. diſ.
xliiij. ponit. Dicit eniʒ ſic. ꝙ cor
pus in ſpiritum naturaliter age
re nō poteſt nec ei aliquo modo
obeſſe vel ipſuʒ grauare. niſi ſm
ꝙ aliquo modo corpori vnit̄. ſic
eniʒ inuenimus. ꝙ corpus quod
corrumpitur aggrauat animaʒ.
Sap. ix. Spiritus autē corpori
vnitur ſimpliciter Vno modo vt
forma materie vt ex eis fiat vnū
ſimpliciter. ⁊ ſic ſpiritus vnitus
corpori, ⁊ viuificat corpus. et a
corpore aliqualiter agrauatur.
ſic autem ſpiritus demonis vel
hominis igni corporeo non vni-
tur. Alio modo vnit̄ ſpūs corpo
ri ſicut mouens mobili. vel ſicut
locatū loco. eo modo quo incor
poralia ſunt in loco. ⁊ ſm hoc ſpi
ritus incorporei creati loco diſ
finiuntur. ita in vno loco exiſten
tes ꝙ nō ī alio. Quis aūt res cor
ꝑea ex ſua natura habeat ꝙ ſpi-
ritū incorporalē loco diffiniat.
non tñ hʒ ex ſua natura ꝙ ſpiri-
tum incorporeū loco diffinitum

detineat vt ita alligetur illi loco qđ ad alia diuertere nō poſſit. cū ſpūs non ſit ita in loco naturalr̃ ꝙ loco ſubdatur. ſed hoc ſupadditur igni coꝛpoꝛeo inquātū eſt inſtrumētum diuine iuſticie vindicantis. ꝙ ſic detineat ſpūm. et ita efficitur ei penalis. retardās eum ab executione ꝓpꝛie voluntatis ne ſcꝫ poſſit operari vbi voluerit ⁊ ẜm ꝙ voluerit. Et hunc modum ponit Gregoꝛi⁹ in quarto dialogoꝝ. exponens eñ quomodo anima incendiuꝫ experiēdo patiatur. ſic dicit Dñ veritas peccatoꝛē diuiteꝫ damnatum in igne peribet. quiſnā ſapiens reproboꝝ animas teneri ignib⁹ neget. Et Augu. etiaꝫ. xxi. de ciuitate dei dicit. ꝙ ſicut aīa in hoīs ꝯditione iungit̃ coꝛpoꝛi ⁊ dat ei vitam. ꝙuis illud ſit ſpūituale ⁊ hoc coꝛpoꝛale. ⁊ ex illa ꝯiunctione concipit amoꝛeꝫ ad coꝛp⁹. ſic ligatur igni vt accipiēs ab eo penam. ⁊ ex illa ꝯiunctiōe vehemēter cōcipit hoꝛroꝛem ac pꝛopter hanc ⁊ doloꝛeꝫ. Dicam⁹ ergo ſequendo ꝑdictos modos ſanctoꝝ ꝙ ignis ẜm ſuā naturā habet ꝙ ſpūs incoꝛpoꝛe⁹ ei ꝯiungi poſſit vt loco locatū. ſꝫ inquantū eſt inſtrumentum diuine iuſticie habet vt ipſum quodammodo retineat alligatum. et in hoc veraciter ignis ille eſt ſpiritui noxi⁹ ⁊ ſic anima ignem ibi vt nociuū vidēs ab igne cruciat̃. Vñ Gregoꝛius in quarto dialogoꝝ oīa iſta ꝑ oꝛdinem tangit. ¶ Ad rationes in oppoſitum. ¶ Ad pꝛi[...] mam reſpondet̃. ꝙ licet anima ſit ſimplicit̃ nobilioꝛ igne ign[...] tamen eſt ẜm quid anima nobilioꝛ inquantum eſt inſtrument[...] diuine iuſticie. ¶ Ad ſecundam reſpondet̃. negando ꝯſequenti[...] et ad pꝛobationē rñdet̃ ꝙ pħs [...] Boetius loquunt̃ de illa actio[ne] per quā patiēs tranſmutat̃ in na[...]turam agentis. talis autē actio nō eſt ignis in animā. ⁊ pꝛopter hoc ratio non pꝛocedit. ¶ Ad [ter]tiam reſpondet̃ negādo ꝯſeq[uen]tiam. Et ratio eſt. qꝛ aſſumpt[...] eſt verū de eo qđ patitur ab ag[en]te ꝑ modum influentie. ignis a[u]tem in animā nō agit ꝑ modum influentis ſed per modum de[ti]nentis vt ex dictis patet. et ideo ratio non eſt ad pꝛopoſitū. ¶ Ad quartam rñdetur negando ꝯſe[-]quentiaꝫ. Et ratio eſt. qꝛ licet [...] ſit aliquis cōtactus coꝛpoꝛali[s] inter animam ⁊ coꝛp⁹, eſt tam[en] inter eos aliqꝯ ꝯtactus ſpūali[s] ſicut etiam motoꝛ celi cuꝫ ſit ſpi[-]ritualis ſpirituali ꝯtactu tāg[it] celum ipſum mouens per mo[dum] quo dr̃ ꝯtriſtans tāgere. ſicut [di]citur in pꝛimo de celo. ⁊ hic mo[-]dus ſufficit ad actionē. ¶ Ad [quar]tam reſpondet̃ ꝙ ſpūs damna[ti] nunꝙ̄ ſunt extra infernū. niſi [...] diſpenſatione diuina. vel ad in[-]ſtructionē vel ad exercitium ele[-]ctoꝝ. vbicūqꝫ autem extra infer[-]num ſint. ſemꝑ tamē vidēt igne[m] inferni vt eis in penā pꝛepara[-]tum. vnde cū iſta viſio ſit immo[...]

diate affligens vbicū℞ ſunt. ab
igne inferni affligunꝫ. ſicut ⁊ ca
ptiui extra carcerem exiſtentes
a carcere quodammodo affligū
tur dum vident ſe ad carcerem
damnatos. vnde ſicut gloria ele
ctorū in nullo minuiꝫ. nec quan-
tum ad p̄miū eſſentiale nec q̄tū
ad accidentale ſi aliq̄n extra ce-
luꝫ empireū ſint. quodāmō in eo
rum gloriam cedit. ita etiam in
nullo minuiꝫ pena damnatorū ſi
extra infernuꝫ ex diſpenſatione
diuina ad tempus ponanꝫ ⁊ hoc
eſt qḋ dicit gloſa ſup illud Jac.
iij. Inflamat rotā ⁊c. diabolꝰ vbi
cū℞ ſit ſiue ſub aere ſiue ſub ter
ra ſecū fert tormenta ſuaꝝ flam
maruꝫ. Obiectio aūt ꝓcedit ac ſi
ignis corporeꝰ affligeret ſpūs
immediate ſicut affligit corpa

D ſecūdaꝫ
queſtioneꝫ ſic
ꝓceditur. Ciiij.
ſē. di. l. q. ij. ar.
ij. q. iij. Et vide
tur ꝙ damna-
ti non videant
gloriam beatoruꝫ. ¶ Primo ſic.
Magis diſtat ab eis gloria bea
torū ꝙ ea que in hoc mūdo agū
tur. ſed ipſi non vidēt ea que cir
ca nos agunꝫ. vt dicit Grego. in
moral. xij. libro ergo multo mi-
nus poſſunt videre gloriā beato
rum. ¶ Secundo ſic. Id qḋ cōce
ditur i preſenti vita pro magno
munere nun℞ cōcediꝫ dānatis.
ſed paulo pro magno munere eſt
conceſſum. vt videret vitaꝫ illā
qua beati eternaliꝫ in deo viuūt
vt dr. ij. Coꝝ. xij. in glo. ergo dam
nati ſanctoꝝ gloriaꝫ nō vident.
¶ Tertio ſic. Conſideratio pene
immittit terrorē ſicut cōſideratio
glorie generat gaudiū. ſꝫ in ma
lis nullum erit gaudiū. ergo nō
videbunt gloriaꝫ ſanctoꝝ. ¶ In
oppoſitum eſt euangeliū p̄ſens.
vbi dr. ꝙ diues in tormentis po
ſitus vidit abrahā ⁊ lazaruꝫ in ſi
nu eius. ¶ Reſpōdeo dicendū. ꝙ
damnati ante diē iudicij videbūt
beatos in gloria. non hoc modo
ꝙ gloria eoruꝫ qualis ſit cogno
ſcant. ſed ſolūmodo cognoſcent
eos eſſe in gloria inextimabili.
Et ex hoc turbabūꝫ. Tum ꝓpter
inuidiam dolentes de felicitate
beatoꝝ. Tum ꝓpter hoc q2 ipſi
talem gloriaꝫ amiſerūt. Sapie.
v. dicitur de impijs. Videntes
turbabūtur timore horribili. ſꝫ
poſt diem iudicij omnino viſiōe
beatoꝝ priuabunꝫ. nec tamē ex
hoc coꝝ pena minueꝫ ſed auge-
bitur. quia memoriam habebūt
glorie beatoꝝ quā in iudicio vi-
derunt. vel etiam ante iudiciuꝫ.
et hoc erit eis in tormētuꝫ. ſed vl
terius affligenꝫ ex hoc ꝙ vide-
bunt ſe indignos reputari etiaꝫ
videre gloriam quam ſanctī me
rentur habere. ¶ Ad rationes in
oppoſitum. Ad primam reſpon-
detur negando ꝯſequentiam. Et
ratio eſt. q2 non eſt ſimile de vno
et de alio. quia ea que in hac vi-
ta aguntur nō ita affligerent dā

natos in inferno ſi viderēt. ſicut
gloria inſpecta beatoꝝ. vnde nō
ita oſtendunt demnantis ea que
hic aguntur. ſicut iuſtorum glo-
ria. ꝙuis etiam eoꝝ que hic agū
tur oſtendunt eis quandoqꝫ ea q̄
in eis triſtitiam agere poſſunt.
¶ Ad ſecundaꝫ reſpondet. negā
do ꝯſequentiam. Et ratio eſt. qꝛ
non eſt ſimile. Paulus inſperit
vitam illam qua ſancti cum deo
viuunt eaꝫ experiendo. ⁊ in futu
rum pfectius ſperando ꝙ. qđ nō
eſt de damnantis. ⁊ ideo non eſt
ſimile. ¶ Ad tertiam rn̄detur. ne
gando conſequentiam. Et ratio
eſt. qꝛ vt dicit dn̄s Bonauētura
ſup illud. Letabitur iuſtus cum
viderit vindictam ⁊c. Conſidera
tio beatorū non ſiſtit in pena. qꝛ
afflictiua. ſed fertur vlterius. qꝛ
iuſta ⁊ optime ⁊ digne inflicta. ⁊
talis ꝯſideratio amanti iuſticiaꝫ
generat gaudiū. ſimiliter nec cō
ſideratio malorum ſiſtit in bono
glorie. qꝛ bpnū. ſed quia pditū.
et hec conſideratio generat do-
lorem. ⁊ ita damnanti affligūtur
⁊ dolēt vidētes gloriaꝫ beatoꝝ.

AD tertiaꝫ
queſtionē ſic
pcedit. (iiij.
ſē. di. l. q. ij. ar
j. q. iiij.) Et vi
detur ꝙ dam
nati nō vellēt
oīes alios eſſe dānatos. ¶ Pri
mo ſic ex euangelio pſenti. vbi
diues damnatus rogabat p fra-
tribus ne venirent in locum tor-
mentorum. ergo cum dānati ha-
beant multos ꝯſanguineos mal-
lent eos eſſe beatos ꝙ cōdemna-
tos. ¶ Secūdo ſic. Affectiones
inordinate in inferno a dānatis
non auferunt ſed aliqui damna-
ti inordinate dilexerunt ſuos nō
damnatos. ergo nō vellent eo[rum]
malū. qđ eſt eſſe eos damnatos.
¶ Tertio ſic. Damnati nō deſide-
rant augmentuꝫ ſue pene. ſed ſi
plures dānarent. maior eſſet dā-
natorum pena ſicut etiam multi-
plicatio beatoꝝ amplificat eo[rum]
gaudiuꝫ. ergo dānati nollēt oēs
alios dānari. ¶ In oppoſituꝫ eſt
illud qđ dicit. Eſa. xiiij. ſup illud
Surrexerūt de ſolijs ſuis. dicit
glo. Solatium eſt maloꝝ habe-
re ſocios penaꝝ. ¶ Rn̄deo dicē-
dum: ꝙ damnati vellent omnes
bonos eſſe damnatos. Iſta ꝯclu-
ſio patet. Tum qꝛ in dānatis ma-
xime viget inuidia. ergo dolent
de felicitate bonoꝝ. ⁊ eorum dā-
nationem appetunt. ¶ Secūdo
ſic. Sicut in beatis in patria eſt
perfectiſſima caritas. ita in dā-
natis erit perfectiſſimum odiū.
Unde ſicut ſancti gaudebunt de
omnibus bonis. ita etiam mali
de omnibus bonis dolebūt. Un-
de felicitas ſanctorum ꝯſidera-
ta eos maxime affligit. Unde
dicitur Eſa. xxvj. Videant ⁊ cō-
fundantur gloriantes populi et
ignis hoſtes tuos deuoret. vnde
patet ꝙ vellent omnes bonos eſ-
ſe damnatos. ¶ Ad rationes in

oppoſitum. ¶ Ad primam reſpō
detur. negando ꝯſequentiam. et
auctoritatem inductam dicen-
dū eſt Qꝺ non dixit hec diues ex
caritate. cum nullam haberet.
ſed ex timore ſuili. ne ex eoꝝ cō
ſortio eius pena augeretur. Eſt
tamen notandū ꝙ licet tanta ſit
inuidia in damnantis. ꝙ etiam
ꝓpinquorum glorie inuideant.
cum ipſi ſint in ſumma miſeria.
tamen minus inuident ꝓpinꝗs
ꝙ̄ alijs. quia maior eſſet pena ſi
omnes ꝓpinqui damnarentur. ⁊
alij ſaluarent̄ ꝙ̄ ſi aliqui de ſuis
ꝓpinquis ſaluarentur. Ex inde
fuit ꝙ diues ille damnatus pe-
tijt fratres ſuos a dānatione eri
pi. ſciebat eñ̄ ꝙ aliqui aliorum
eriperentur. maluiſſet tamē fra
tres ſuos cum omnibꝰ alijs dam
nari. ¶ Ad ſecundam rñdet̄ ne-
gando conſequentiaꝫ. Pro quo
nota ꝙ dilectio que non fundat̄
ſuper honeſtum facile reſcindit̄
⁊ precipue in malis hominibus
vt dicitur. ix. ethicoꝝ. Unde dā
nati non ſeruabunt amiciciaꝫ ad
eos quos inordinate dilexerunt
ſed in hoc voluntas eoꝝ remane
bit peruerſa. eo ꝙ cauſā inordi-
nate dilectionis adhuc diligent.
¶ Ad tertiam rñdetur. negando
conſequentiam. Et ratio eſt. qꝛ li
cet ex damnatorum multitudi-
ne pena ſingulorūꝫ augeatur. ta
mē tantum ſuper excreſcit odi-
um et inuidia ꝙ magis eligent
torqueri cum multis quam mi-
nus ſoli.

In domi-
nica ſecunda
eſt euāgeliū.
Homo ꝗdaꝫ
fecit cenam
magnam ⁊c̄.
Lu. xiiij. Cir
ca qꝺ poſſunt
diſputari ſe-
quētes que-
ſtiones. ¶ Primo. vtrū cena bea
titudinis ſanctis preparata con
ſiſtat ī bonis corporis. ¶ Scꝺo.
vtrū occupatio ⁊ ſollicitudo re-
rum temporaliū hominē exclu-
dat a cena eterne beatitudinis.
¶ Tertio. vtrum hoies pctōres
ſint compellēdi bonum facere.

D primaꝫ
queſtioneꝫ ſic
ꝓcedit̄. Et vi
detur ꝙ cena
beatitudinis
ſanctis prepa
rata conſiſtat
in bonis corporis. ¶ Primo
ſic. Quod a pluribus dicitur im
poſſibile eſt eſſe falſuꝫ totaliter
vt cōmētator dicit. iij. de anima
et philoſophus. vij. ethicoꝝ. ꝙ
opinio non perdit̄ quam populi
multi famant. ſed maior hoīm
multitudo inclinat̄ ad querēdū
delectationes corporales ⁊ cor-
poralia bona qͣſi finē. ergo finis
hūane vite ī corpalibꝰ bonis ꝯſi
ſtit finē hūane vite dicimꝰ beati
tudinē. ergo in bonis corporis
querēda eſt. ¶ Scꝺo ſic. ꝙto ali